

הערות הקוראים*

הערה על מאמרו של הרב דוד לוי "בדין ספק ספיקא בברכות ובספירת העומר" (עמוד נ"ד)

מה שכתב הרב דוד לוי שליט"א בדעת המ"ב לענין ברכה על ספק ספיקא, יש לציין לעוד מקום בבה"ל: סימן ל"ב סוף סעיף ל"ז, עי"ש.

דוד אריה שלזינגר

מח"ס "ארץ דשא" על מ"ב

הערה על מאמרו של הרב מתתיהו גבאי "בירך ברכת הלבנה ולא ראה הלבנה, האם יצא יד"ח?" (עמוד קי"ט)

הרב מתתיהו גבאי שליט"א כתב לברר אם בברכת הלבנה מעכבת ראייתה, ובתחילת דבריו דייק שלא מצינו בזה בבבלי לשון ראייה, וגם לא איתא בפרק הרואה אצל שארי ברכות הראייה. אולם, לפי מה שהביא אח"כ דגם בברכת החמה יש הסוברים שאין ראייתה מעכבת, אף שכתוב בו לשון ראייה והובא בפרק הרואה, א"כ אין ראייה מכל זה לגבי ברכת הלבנה.

ומה שהביא משו"ת שבט הלוי, לכאורה שייך רק בזמנם, שהיה חושך בלילה ונהנו מהלבנה, משא"כ בזמנינו במקום מאור. וכן מה שהוכיח בשו"ת רבבות ויובלות מהא שיכולים לברך אחרי עלות השחר, ג"כ היינו כנ"ל במקום חשוך, שהעיקר היא מה שנהנה ממנה.

(* ראה עוד הערות לעיל עמוד ק"פ; רל"א; שס"ו.)

ובשם ספר צורת הלבנה כתב דחולה הנמצא בבית יכול לכתוב לכולי עלמא, ולכאורה יש לומר להיפך, דהרי הוא נמצא במקום שאין הנאה מהלבנה, וגרע מסומא, שנהנה על ידי אחרים.

דוד אריה שלזינגר
מח"ס "ארץ דשא" על מ"ב

הערה על "הנהגות וזכרונות ממורנו הגר"ש אויערבך זלה"ה" (הערות הקוראים, עמוד שנ"ו)

מש"כ באות ו' בעניין אם מחוייב, מדין חינוך, להאכיל תינוק בן שנה מצה בפסח, יש לציין לדברי רבינו מנוח בפרק ב ה"י משביתת עשור, וז"ל: "ומה שכתב הרב כאן כדי לחנכו במצות ולעיל נמי כתוב מחנכין אותו לשעות בא להודיענו דתרי חנוכי הוו כדאמרינן בגמרא אמר רבה תרי חנוכי הוו וחד דהשלמה. וחנוך השעות אינו חובה מדרבנן אלא חובה המוטלת על כל אדם מעצמו ללמד ולהרגיל בניו ללכת בדרכי יושר כדכתיב חנוך לנער על פי דרכו וגומר וכדי להכניסם תחת כנפי השכינה כדאמרינן יודע לדבר אביו מלמדו תורה צוה לנו. והחנוך הזה אינו מוטל אלא על הבנים לא על הבנות והיינו דאמרינן בנזיר שלהי פרק מי שאמר הריני נזיר בנו חייב לחנכו בתו אינו חייב לחנכה. ואף על גב דריש לקיש קאמר להא הוא לא אמרה אלא להאי חנוך ראשון בלא השלמה אבל בחינוך שני דהיינו כשהם בני י"א שנה שחייבין להשלים מדרבנן שוין בו תינוק ותינוקת שהרי השוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשין שבתורה וה"ה לעונשין שהם מדברי סופרים שאין הדין נותן להיות התינוקת פטורה להתענות במקום שהתינוק חייב להתענות וכי מפני שהיא נקבה הרויחה להפטר מן התענית. וז"ש הרב כאן מתענה ומשלים מדברי סופרים ולמעלה כתב מחנכין אותו ולא כתב מחנכין אותו לשעות מד"ס, לפי שאין חנוך שעות מדרבנן כלל שאין מדרבנן חיוב חנוך בלא השלמה כלומר שיעשה המצוה כתקנה וכמשפטה בשלמות".

ע"פ דבריו יש שני ענייני חינוך: חנוך לנער, ועוד חיוב חינוך. וענין חנוך לנער מתחיל הרבה קודם החינוך הרגיל, ויתכן דמיד כשנולד כבר נכלל בחנוך לנער.

מכון אוהב ספרים

דברי רבינו מנוח ידועים, ואין בדבריו מקור לחנך קטן שאינו בר דעת כלל, ומעולם לא נשמע כדבר הזה.

משה מ. אייכנשטיין

